NORAKSTS
Lieta Nr.A42835209
AA43-0506-12/10

SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā

Rīgā 2012.gada 16.maijā

Administratīvā apgabaltiesa šādā sastāvā:
tiesas sēdes priekšsēdētāja M.Osmane,
tiesneses S.Gintere un V.Zommere,

piedaloties pieteicējai *A.J.* un pieteicējas pārstāvim *A.G.*, atbildētājas Latvijas Republikas pusē pieaicināto iestāžu Veselības ministrijas pārstāvim *A.R.* un Nacionālā veselības dienesta pārstāvim *A.P.*,

atklātā tiesas sēdē izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta pēc *A.J.* pieteikuma par labvēlīga administratīvā akta izdošanu – pienākuma uzlikšanu Veselības obligātās apdrošināšanas valsts aģentūrai kompensēt *A.J.* medikamenta *Dasatinib* (*Sprycel*) 70 mg 13 iepakojumu (iepakojumā 56 tabletes) iegādes izdevumus 100% apmērā, jeb Ls 50208,26 apmērā, sakarā ar Veselības ministrijas apelācijas sūdzību par Administratīvās rajona tiesas 2010.gada 29.novembra spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] Ar Veselības obligātās apdrošināšanas aģentūras (turpmāk – Aģentūra) 2009.gada 17.februāra lēmumu Nr.10/1.1-16/185 *A.J.* kompensēti medikamenta *Dasatinib* (*Sprycel*) (turpmāk arī – Medikaments) 70 mg 13 iepakojumu (iepakojumā 56 tabletes) iegādes izdevumi 12 mēnešu ārstēšanās kursam, nosakot, ka maksimālā Aģentūras apmaksātā Medikamenta 70 mg viena iepakojuma kompensācijas summa ir Ls 769,23 un kopējā maksimālā kompensācijas summa ir Ls 10 000. Noteikts, ka starpību starp Aģentūras lēmumā norādīto kompensācijas apmēru par Medikamenta 70 mg vienu iepakojumu un aptiekas norādīto viena iepakojuma cenu, kas veido Ls 4724,24, aptiekā saņemot zāles, jāsedz pacientam.

[1.1] Ar Aģentūras 2009.gada 10.marta lēmumu Nr.10/1.1-10/1509 grozīts Aģentūras 2009.gada 17.februāra lēmums Nr.10/1.1-16/185 daļā, kas attiecas uz starpību starp Aģentūras lēmumā norādīto kompensācijas apmēru par Medikamenta 70 mg vienu iepakojumu un aptiekas norādīto viena iepakojuma cenu, kas jāsedz pieteicējai, nosakot, ka šī starpība ir Ls 3092,97.

[1.2] Izskatījusi pieteicējas apstrīdēšanas iesniegumu, Latvijas Republikas Veselības ministrijas (turpmāk – Ministrija) 2009.gada 21.maija lēmumu Nr.V-01-20FĪZ.17/581 (turpmāk – Lēmums) Aģentūras 2009.gada 17.februāra

lēmums Nr.10/1.1-16/185, kas grozīts ar Aģentūras 2009.gada 10.marta lēmumu Nr.10/1.1-10/1509, atstāts negrozīts.

[2] 2009.gada 18.jūnijā Administratīvajā rajona tiesā saņemts pieteicējas pieteikums par labvēlīga administratīvā akta izdošanu.

Pieteikums pamatots ar turpmāk minētajiem argumentiem.

[2.1] SIA „Rīgas hematoloģijas centrs" hematologu konsīlijs 2009.gada 11.augustā pieņēma slēdzienu (turpmāk – Slēdziens), atbilstoši kuram, joprojām par vienīgo pieteicējas ārstēšanai derīgo medikamentu tiek atzīts *Dasatinib (Sprycel)*. Terapijas ilgums, kurā pieteicējai jāturpina lietot Medikaments ir 12 mēneši (tātad – līdz 2010.gada 11.augustam). Atbilstoši Slēdzienam, pieteicējai bez konkrētā Medikamenta lietošanas joprojām nav iespējams uzturēt dzīvības funkcijas, jo nelietojot Medikamentu strauji progresēs hroniskā mieloleikoze.

[2.2] Atbilstoši Ministru kabineta 2006.gada 31.oktobra noteikumu Nr.899 „Ambulatorai ārstēšanai paredzēto zāļu un medicīnisko ierīču iegādes izdevumu kompensācijas kārtība" (turpmāk – Noteikumi Nr.899) 4.1.punktam valsts kompensē zāļu iegādes izdevumus 100% apmērā, ja pacientam konstatēta hroniska, dzīvību apdraudoša slimība vai slimība, kas izraisa smagu neatgriezenisku invaliditāti un kuras ārstēšanā ir nepieciešama attiecīgo zāļu lietošana, lai uzturētu pacienta dzīvības funkcijas. Saskaņā ar minēto noteikumu pirmā pielikuma 5.14.8.punktu, mieloleikozes ārstēšanai paredzēto zāļu un medicīnisko ierīču iegādes izdevumi jākompensē 100% apmērā. Attiecīgi, ar minētajām Noteikumu Nr.899 normām atzīts, ka mieloleikoze ir slimība, kuras dēļ pacientam nepieciešamas zāles, lai uzturētu dzīvības funkcijas. Arī atbilstoši SIA „Rīgas Austrumu klīniskā universitātes slimnīca" 2008.gada 10.jūlija hematologu konsīlija slēdzienam un SIA „Rīgas hematoloģijas centrs" 2009.gada 11.augusta hematologu konsīlija slēdzienam, bez Medikamenta lietošanas pieteicējai nebūs iespējams uzturēt dzīvības funkcijas.

Atbilstoši Noteikumiem Nr.899, nosakot zāļu iegādes izdevumiem paredzēto kompensācijas apjomu, vērā tiek ņemts arī tas, vai zāles ir iekļautas kompensējamo zāļu sarakstā. Izejot no tā, vai zāles ir iekļautas kompensējamo zāļu sarakstā, tiek piemērots viens no diviem Noteikumos Nr.899 noteiktajiem zāļu kompensācijas mehānismiem: vispārējais vai individuālais. Individuālā kompensācijas mehānisma ietvaros zāļu iegādes izdevumi, cita starpā, tiek kompensēti gadījumos, ja pacientam noteiktā diagnoze ir iekļauta Noteikumu Nr.899 1.pielikumā, taču attiecīgās slimības ārstēšanai paredzētās zāles nav iekļautas kompensējamo zāļu sarakstā. Šādiem gadījumiem Noteikumu Nr.899 100.punkts paredz, ka zāles kompensē apjomā, kas nepārsniedz Ls 10 000 vienam pacientam 12 mēnešu periodā.

[2.3] Pieteicēja atsaucas uz Satversmes tiesas 2007.gada 28.februāra lēmumā lietā Nr.2006-41-01 konstatēto, papildus norādot, ka pieteicējas gadījums uzskatāms par netipisku, tāpēc Noteikumos Nr.899 paredzētā medikamentu kompensācijas maksimālā apmēra ierobežojuma piemērošana pieteicējas gadījumā nav pieļaujama, jo Medikaments ir ļoti efektīvs pieteicējai

konstatētās slimības ārstēšanā, turklāt tas ir vienīgais specifiskais medikaments, kas lietojams, lai nerastos slimības recidīvs.

Konkrētajā gadījumā kompensācijas apmēra ierobežojumam līdz Ls 10 000 gadā nav Satversmes tiesas spriedumā norādītā leģitīmā mērķa – nodrošināt pēc iespējas plašākā personu loka tiesības uz veselību, jo, kompensējot *Sprycel* (Ls 103,11 dienā) *Glivec* (Ls 112,30 dienā) vietā, valstij nerodas papildus izdevumi, līdz ar to nav objektīva pamata apgalvot, ka tiktu liegtas tiesības saņemt medikamentus kādam citam pacientam. Gan Aģentūrai, gan Ministrijai ir jāņem vērā Satversmes tiesas iepriekš spriedumos paustais atzinums, ka atšķirīgai attieksmei nav objektīva un saprātīga pamata, ja tai nav leģitīma mērķa vai arī, ja nav samērīgas attiecības starp izraudzītajiem līdzekļiem un nospraustajiem mērķiem. Veselības ministrijai un Aģentūrai ir zināms *Sprycel* pārākums, gan izmaksu, gan ārstnieciskās efektivitātes ziņā attiecībā uz pieteicējas diagnozi – HML (hroniska mieloleikoze) hroniskā fāzē (C92.1) ar rezistenci pret *Glivec,* salīdzinot ar *Glivec,* kas ir iekļauts kompensējamo medikamentu sarakstā.

[2.4] Pieteicējai nav naudas uzkrājumu un vidējā mēneša izpeļņa pēc nodokļu nomaksas 2008.gada decembrī bija Ls 665,68. Pat gadījumā, ja pieteicējas mēneša ienākumi tiktu pilnībā novirzīti Medikamenta iegādei, pieteicējas viena mēneša ienākumi sastādītu tikai 21,5% no viena Medikamenta 70mg iepakojuma vērtības. Tādējādi, izmantojot Lēmumā norādīto kompensējamo summu par vienu Medikamenta 70mg iepakojumu, pieteicēja to varētu iegādāties tikai gadījumā, ja pati piemaksātu summu, kas sastāda gandrīz četru mēnešu ienākumu kopsummu. Ievērojot minēto, lēmums kompensēt pieteicējai Ls 769,23 no Medikamenta 70mg viena iepakojuma vērtības nav izmantojams Medikamenta iegādei tā iemesla dēļ, ka pieteicējas ienākumi neļauj segt starpību starp Medikamenta aptiekas cenu un Aģentūras kompensēto summu pat par vienu Medikamenta 70mg iepakojumu.

Ar Lēmumu ne tikai netiek sasniegts viens no Noteikumu Nr.899 mērķiem – kompensēt Medikamenta iegādes izdevumus personām, kurām zāles nepieciešamas, lai uzturētu dzīvības funkcijas, bet gan tiek padarīts neiespējams. Formāli vērtējot, Aģentūra ir pieņēmusi, bet Ministrija atstājusi spēkā lēmumu, ar kuru pieteicējai tiek kompensēti zāļu iegādes izdevumi Ls 10 000 apmērā, taču faktiski, ievērojot Medikamenta izmaksas un kompensējamās summas sadalījumu, pieteicējai nav reālu iespēju izmantot tiesības uz zāļu iegādes izdevumu kompensāciju pat vienam zāļu iepakojumam. Apstrīdot Aģentūras lēmumu Ministrijā, pieteicēja uz šiem apstākļiem norādīja un lūdza, lai gadījumā, ja Ministrija noraida pieteicējas lūgumu par Medikamenta iegādes izdevumu kompensēšanu 100% apmērā visam ārstēšanās periodam, tiktu pieņemts lēmums par vismaz trīs Medikamenta 70mg iepakojumu iegādes izdevumu kompensēšanu Ls 10 000 apmērā. Taču Ministrija Aģentūras lēmumu atstāja negrozītu, apzinoties, ka administratīvā akta formulējums ir tāds, kurš pieteicējai liedz iespēju izmantot tiesības uz Medikamenta iegādes izdevumu kompensēšanu.

[2.5] Viens no Noteikumu Nr.899 mērķiem ir nodrošināt personām Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 111. un 93.pantā garantētās tiesības, proti, panākt, lai personas, kurām ir smagas, dzīvību apdraudošas saslimšanas ar lielām ārstēšanai nepieciešamo zāļu izmaksām, saņemtu no valsts nepieciešamo palīdzību zāļu iegādes izdevumu kompensācijas veidā.

Lai gan *Glivec* un *Sprycel* izmaksas ir līdzīgas un pieteicējas diagnoze nav mainījusies, proti, pieteicējas slimība joprojām ir tāda, kas apdraud dzīvību, un tās ārstēšanai *Sprycel* ir efektīvs un vienīgais piemērotais medikaments, šobrīd pieteicējas ārstēšanai nepieciešamā Medikamenta izmaksas par vienu iepakojumu tiek kompensētas tik niecīgā apjomā, kas faktiski vispār liedz pieteicējai iespēju iegādāties dzīvības uzturēšanai nepieciešamo medikamentu.

[2.6] Lai pieņemtu administratīvo aktu, kas atbilst tiesību principiem un cilvēktiesībām, Ministrijai un Aģentūrai bija jāvērtē, vai lēmums kompensēt pieteicējai nepieciešamā medikamenta izmaksas tikai Ls 10 000 apmērā, nevis 100% apmērā, ir samērīgs ar to labumu, ko sabiedrība iegūst caur kompensācijas robežu ievērošanu.

Pieņemot lēmumu par Medikamenta izmaksu kompensēšanu tikai Ls 769,23 apmērā par vienu iepakojumu, Aģentūra ir rīkojusies veidā, kurš liedz pieteicējai iespēju saņemt pienācīgu valsts garantēto palīdzību medicīniskās palīdzības minimuma veidā un novedīs pie letālām sekām, jo bez Medikamenta lietošanas iestāsies pieteicējas nāve. Tādējādi atzīstams, ka lēmuma pieņemšanā, nosakot kompensācijas robežas Ls 10 000 apmērā, Ministrija ir pārkāpusi pieteicējas cilvēktiesības, kuras paredzētas Satversmes 111. un 93.pantā.

[3] Ministrija rakstveida paskaidrojumā tiesai norādīja, ka pieteicējas pieteikumu neatzīst, pamatojoties uz turpmāk minētajiem argumentiem.

[3.1] Pieteicējas apgalvojumam, ka Aģentūrai bija pienākums pieņemt lēmumu par medikamenta kompensāciju pieteicējai pilnā apmērā, nav tiesiska pamata.

Noteikumos Nr.899 tiek izdalīti divi kompensēšanas mehānismi:

1) vispārējais – medikamentu kompensācija atbilstoši kompensējamo zāļu A, B un C sarakstam un Noteikumu Nr.899 1.pielikumā iekļauto diagnožu ārstēšanai. Vispārējā kārtībā kompensējamie medikamenti ir: a) ārstnieciski izvērtēti; b) ekonomiski novērtēti.

2) individuālais – ietverts Noteikumos Nr.899 XII.nodaļā „Zāļu un medicīnisko ierīču kompensācija individuālām personām", paredzot kompensācijas iespējas izņēmumu gadījumos, kad medikaments nav ārstnieciski un ekonomiski izvērtēts un bez konkrētā medikamenta lietošanas nav iespējams uzturēt pacienta dzīvības funkcijas. Šajā gadījumā nav pierādīta medikamenta terapeitiskā efektivitāte, atbilstība konkrētu slimību ārstēšanas shēmām un vadlīnijām u.c. nozīmīgiem faktoriem, kā arī nav medikamenta izmaksu novērtējums.

Noteikumu Nr.899 4.punkts nosaka kompensējamo zāļu sarakstā (A, B un C saraksts) iekļauto zāļu kompensācijas kategorijas jeb kompensācijas apmērus

(robežās no 50% līdz 100%) pacientiem. Tas izriet no Noteikumu Nr.899 3.punktā ieviestā terminu apzīmējuma: „Kompensējamo zāļu sarakstā (saraksts, kurā iekļauto zāļu un medicīnisko ierīču iegādes izdevumus atbilstoši šiem noteikumiem sedz no kompensācijai piešķirtajiem līdzekļiem) iekļauto zāļu".

Pieteicējas pieprasītās zāles nav iekļautas Noteikumu Nr.899 6.3.apakšpunktā noteiktajā kompensējamo zāļu sarakstā (A, B un C saraksts), kā arī diagnoze nav iekļauta Noteikumu Nr.899 1.pielikumā esošajā to slimību sarakstā, kurām zāļu iegādes izdevumi tiek kompensēti.

Ministrija norāda, ka „kompensējamo zāļu sarakstā (A, B un C saraksts) iekļauto zāļu iegādes izdevumu kompensācija" un „zāļu iegādes izdevumu kompensācija individuālām personām" ir atšķirīgi termini un tiesiskās attiecības, kuras tie apzīmē, pakļaujas atšķirīgam tiesiskajam regulējumam Noteikumos Nr.899.

[3.2] Noteikumu Nr.899 92.2.apakšpunktā minētajā gadījumā Aģentūra saskaņā ar minēto noteikumu 95.punktu pieņem lēmumu par zāļu iegādes izdevumu kompensāciju 1.pielikumā noteiktā apmērā, izņemot 100.punktā minēto gadījumu. Noteikumu Nr.899 100.punkts satur atsauci, kas nosaka ierobežojumu saņemt zāļu iegādes izdevumu kompensāciju saskaņā ar XII.nodaļas noteikumiem, paredzēto vienam pacientam 12 mēnešu periodā ne vairāk kā Ls 10 000 apmērā. No minētajām normām izriet, ka Aģentūra, pieņemot lēmumu par pieteicējas lūgumu, zāļu iegādes izdevumus kompensē ne vairāk kā Ls 10 000 apmērā vienam pacientam 12 mēnešu periodā.

Saskaņā ar Noteikumu Nr.899 100.punktu Aģentūra lēmumā par zāļu iegādes izdevumu kompensāciju individuālai personai norāda iegādes izdevumu kompensācijas apmēru par vienu zāļu iepakojumu un gadījumos, kad tie pārsniedz minēto Ls 10 000 robežu, Aģentūras lēmumā norādīto starpību jāsedz pacientam, saņemot zāles aptiekā. Saskaņā ar Noteikumu Nr.899 101.punktu Aģentūra zāles konkrētajam pacientam piešķir ārstēšanas kursam, nepārsniedzot 12 mēnešu periodu, pēc minētā perioda beigām pacientam atkārtoti jāvēršas Aģentūrā.

[3.3] Nepamatots ir pieteicējas apgalvojums, ka Aģentūra, pieņemot lēmumu, nav ievērojusi Satversmē nostiprinātās tiesības.

Ministru kabinets noteicis vienveidīgu Aģentūras rīcību gadījumos, kad personām bez konkrēto zāļu lietošanas nav iespējams uzturēt pacienta dzīvības funkcijas. Noteikumi Nr.899 neparedz Aģentūrai rīcības brīvību, pieņemot lēmumu par individuālu zāļu izdevumu kompensāciju. Ņemot vērā, ka iestādei ir pienākums rīkoties atbilstoši tiesību normu prasībām, iestāde nevar izvērtēt tādus lietderības apsvērumus, kas balstīti uz to, lai rīkotos pretēji tiesību aktu prasībām.

Zāļu iegādes izdevumu kompensācijas apjoms individuālām personām, kādā ir noteikta zāļu iegādes izdevumu kompensācija, ir cieši saistīts ar valsts ekonomiskajām iespējām personu pamattiesību aizsardzībā. Zāļu kompensācijai piešķirtais finanšu apjoms, tajā skaitā, individuāliem pacientiem paredzētais, ir ierobežots, tādēļ valsts resursu ierobežotība uzliek par pienākumu rīkoties ar tiem racionāli, nodrošinot Satversmē iekļautās tiesības. Neievērojot Noteikumu

Nr.899 ierobežojumus, tiktu apdraudēta citu pacientu tiesības saņemt zāles, kuras viņiem pienākas saskaņā ar normatīvajos aktos paredzētajām garantijām.

[3.4] Kompensējamo zāļu sarakstā tiek iekļautas zāles, kurām veikta ārstnieciskā un ekonomiskā novērtēšana, kas ietver ārstēšanās izmaksu izvērtēšanu, lietojot attiecīgās zāles vai medicīniskās ierīces, un to ietekmi uz kompensācijai piešķirtajiem līdzekļiem, kā arī jauno zāļu vispārīgo nosaukumu, terapeitisko efektivitāti un izmaksas, salīdzinot ar citu pieejamo ārstēšanas veidu. Zāles, kuru izmaksas ir nesamērīgas ar to ārstniecisko efektivitāti, netiek iekļautas Kompensējamo zāļu sarakstā.

[3.5] Valsts budžeta līdzekļi, kas piešķirti zāļu iegādes izdevumu kompensācijai, ir ievērojami, bet tie joprojām nav pietiekami, lai nodrošinātu visu pacientu vajadzības. Ja pacientiem, kuriem ir nepieciešamas individuāli kompensējamās zāles, tiks piešķirtas tiesības saņemt kompensāciju 100% apmērā arī tad, ja ražotāja noteiktā zāļu cena ir ekonomiski nepamatota un valsts budžeta finansiālajām iespējām neatbilstoša, izveidosies cita nevienlīdzība. Proti, paaugstinātu izmaksu zāļu kompensācijas rezultātā tiks izlietoti budžeta līdzekļi mazāka pacientu skaita vajadzību nodrošināšanai un palielināsies nenodrošinātās prasības citām pacientu grupām, kuru slimības tāpat ir pieskaitāmas pie hroniskām, dzīvību apdraudošām slimībām vai slimībām, kas izraisa smagu neatgriezenisku invaliditāti. Atšķirīgā attieksme pret personām ir objektīvi pamatota ar citu personu tiesību uz veselību ievērošanu, kā arī, ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, tā ir samērīga.

[4] Latvijas Republikas Veselības norēķinu centrs (turpmāk – VNC) rakstveida paskaidrojumā tiesai norāda, ka pievienojas Ministrijas paskaidrojumiem.

[5] Ar Administratīvās rajona tiesas 2010.gada 29.novembra spriedumu pieteikums apmierināts.

Spriedums pamatots ar turpmāk minētajiem argumentiem.

[5.1] Aģentūras 2009.gada 10.marta lēmums Nr.10/1.1-10/1509, ar kuru grozīts Aģentūras 2009.gada 17.februāra lēmums Nr.10/1.1-16/185 daļā, ir uzskatāms par labvēlīgu administratīvo aktu, jo pieteicējai nav atteikts kompensēt zāļu izdevumus. Tomēr pieteicējas maksājamā summa ir tik liela, ka zāļu iegāde faktiski nav iespējama. Līdz ar to secināms, ka pieteicēja ir vērsusies tiesā, lai panāktu vēl labvēlīgāka administratīvā akta izdošanu, ar kuru pieteicējai zāļu iegādes izdevumi tiktu segti 100% apmērā.

[5.2] Lietā nav strīda par to, ka pieteicējas slimība – hroniska mieloleikoze – ir hroniska, dzīvību apdraudoša slimība, kuras ārstēšanā ir nepieciešama attiecīgu zāļu lietošana, lai uzturētu pacienta dzīvības funkcijas, kas atbilst Noteikumu Nr.899 4.1.apakšpunktā noteiktajai I kategorijai, kurai būtu piešķirama zāļu izmaksu kompensācija 100% apmērā.

Lietā nav strīda arī par to, ka uz Lēmuma pieņemšanas brīdi kompensējamo zāļu sarakstā pieteicējas slimības – hroniskas mieloleikozes – ārstēšanai bija iekļautas tikai zāles *Glivec (Imatinib)*, bet pieteicējai

nepieciešamās zāles - *Dasatinib* (*Sprycel*) 70 mg – nebija iekļautas kompensējamo zāļu sarakstā.

[5.3] Kārtība, kādā kompensējami zāļu iegādes izdevumi individuālos gadījumos, kas attiecināma arī uz izskatāmo lietu, ietverta Noteikumu Nr.899 XII.nodaļā.

Izvērtējot minēto noteikumu tiesību normas kopsakarā (tulkojot tās sistēmiski), tiesa secināja, ka Ministru kabinets, atzīstot, ja pacientam konstatēta hroniska, dzīvību apdraudoša slimība vai slimība, kas izraisa smagu neatgriezenisku invaliditāti un kuras ārstēšanā ir nepieciešama attiecīgo zāļu lietošana, lai uzturētu pacienta dzīvības funkcijas, ir piešķirama kompensācija 100% apmērā (Noteikumu Nr.899 4.1.apakšpunkts), tomēr individuālos gadījumos, ja attiecīgās personai nepieciešamās zāles nav iekļautas kompensējamo zāļu sarakstā, tomēr it noteicis zāļu kompensācijas apmēru individuālām personām ne vairāk kā Ls 10 000 12 mēnešu periodā.

Līdz ar to tiesa piekrita Ministrijai, ka Noteikumos Nr.899 ir izdalīti divi kompensēšanas mehānismi: 1) vispārējais mehānisms – medikamenti tiek kompensēti atbilstoši kompensējamo zāļu A, B un C sarakstam un Noteikumu Nr.899 1.pielikumā iekļauto diagnožu ārstēšanai; 2) individuālais mehānisms – ietverts Noteikumos Nr.899 XII.nodaļā „Zāļu un medicīnisko ierīču kompensācija individuālām personām".

[5.4] Satversmes tiesa ar 2008.gada 29.decembra spriedumu lietā Nr.2008-37-03 atzina Noteikumu Nr.899 100.punktu un 100.[1]punktu par atbilstošiem Satversmes 91.pantam.

No Administratīvā procesa likuma (turpmāk – APL) 17.panta piektās daļas izriet, ka arī tiesai ir saistoša Satversmes tiesas sniegtā tiesību normu interpretācija. Tādējādi, piemērojot Satversmes tiesas sniegto Noteikumu Nr.899 interpretāciju, tiesa secināja, ka noteiktie ierobežojumi, kas paredz segt zāļu iegādes izdevumus individuāliem pacientiem, ierobežojot maksimālo kompensācijas apmēru ar 10 000 latiem 12 mēnešu periodā, ir samērīgi.

[5.5] Tā kā lietā konstatētie faktiskie apstākļi atbilst Noteikumos Nr.899 individuālajām personām noteiktajam tiesiskajam sastāvam (pieteicējai ir diagnosticēta Noteikumu Nr.899 1.pielikumā 5.14.9.punktā minētā slimība – „Mieloleikoze", kā arī Medikaments uz Lēmuma pieņemšanas brīdi nebija iekļauts kompensējamo zāļu sarakstā), tiesa secināja, ka gan Aģentūra, pieņemot sākotnējo lēmumu, gan Ministrija, pieņemot galīgo administratīvo aktu, ar kuru pieteicējai tiktu kompensēti zāļu iegādes izdevumi ne vairāk kā 10 000 latu 12 mēnešu periodā, ir vadījušās no rakstītajās tiesību normās noteiktā. Tomēr, tiesas ieskatā, lai gan pieņemtais Lēmums formāli atbilst tiesību normām, Ministrija konkrētajā gadījumā nepamatoti nav ņēmusi vērā īpašos apstākļus un nav vērtējusi to, vai pieņemot šādu Lēmumu, netiek būtiski aizskartas pieteicējas cilvēktiesības, kā arī to, vai šāds Lēmums ir uzskatāms par samērīgu.

[5.6] Lietā nav strīda par to, ka ar Lēmumu faktiski tiek ierobežotas pieteicējas pamattiesības – tiesības uz dzīvību. Tas nozīmē, ka atkāpe no Noteikumos Nr.899 noteiktajām sekām ir iespējama tad, ja tiek konstatēts, ka pieteicējas gadījums ir netipisks un, piemērojot Noteikumu Nr.899 tiesību

normas, attiecībā pret pieteicēju netiek ievērots samērīguma princips un iegūtais rezultāts pret pieteicēju ir netaisnīgs.

Netipisks ir tāds gadījums, kas izpilda visus likuma normas tiesiskā sastāva nosacījumus, taču ar to nesaraujami ir saistīti papildu apstākļi, kas būtiski maina šī gadījuma raksturu. Netipiskus gadījumus likumdevējs nav apzinīgi ietvēris savā likuma normā īstenotajā gribā, jo tas tos nav paredzējis (ja tas tos būtu paredzējis, tad, attiecīgā normas sastāva ietvaros definējot tipisko gadījumu, būtu tos iekļāvis). Tas līdz ar to attiecībā uz netipiskajiem gadījumiem nav izdarījis arī samērīguma apsvērumus un nav iekļāvis tos normā paredzētajās tiesiskajās sekās *(sk. Levits E., Samērīguma princips un obligātais administratīvais akts. Jurista vārds, 27.03.2007., Nr.13)*. Samērīguma princips ir viens no principiem, kas ir vērsts uz taisnīguma īstenošanu. Taisnīgums ir likuma augstākā mēraukla. Tādēļ tiesiskām sekām taisnīgi jānoregulē attiecīgā tipiskā situācija, kas noteikta likuma normas tiesiskajā sastāvā *(sk. Levits E., Samērīguma princips un obligātais administratīvais akts. Jurista vārds, 27.03.2007., Nr.13)*. Ņemot vērā to, ka tiesiskajām attiecībām ir jābūt taisnīgi noregulētām tipiskajā situācijā, vēl jo vairāk tiesiskajām attiecībām ir jābūt taisnīgi noregulētām arī netipiskā situācijā.

Ja par tipiskām situācijām atzītu visas tās situācijas, kad pirmšķietami izpildās tiesiskās normas sastāvs un būtu jāiestājas tajā paredzētajām sekām, tad tiesību piemērotājam pie netipiskām situācijām vispār nebūtu iespējams nonākt, jo visas situācijas tiktu atzītas par tipiskām. Tāpēc tiesību piemērotājam gadījumos, kad ir izdodams obligātais administratīvais akts, ir nepieciešams rūpīgi izvērtēt visus konkrētā gadījuma faktiskos apstākļus un izdarīt secinājumu par tiesību normas piemērošanu, vērtējot iegūtā rezultāta samērīgumu un tā atbilstību taisnīgumam, kā arī ņemot vērā to, ka katra persona ir unikāla un tai ir tiesības baudīt cilvēka cieņu neaizskarošu attieksmi no valsts puses.

[5.7] Lai secinātu, ka pieteicējas gadījums ir netipisks, lietā ir noskaidrojams vai pastāv vismaz viens no turpmāk norādīto apstākļu kopuma. Proti, vai: 1) ir pierādīta un zināma Medikamenta terapeitiskā efektivitāte un ir iespējams paredzēt dzīvildzi. Medikaments tiek plaši pielietots mieloleikozes ārstēšanā pacientiem, kuriem ir izveidojusies rezistence pret iepriekšējo terapiju, kā arī to, vai Medikaments nav jaunas zāles; 2) Medikaments pieteicējai tiek lietots atbilstoši noteiktās diagnozes ārstēšanas shēmām un vadlīnijām; 3) pieteicējai noteiktā diagnoze nav reta; 4) ir iespējams plānot līdzekļus valsts budžetā, lai nodrošinātu šo zāļu iekļaušanu kompensējamo zāļu sarakstā.

[5.8] Izvērtējot to, vai ir pierādīta un zināma Medikamenta terapeitiskā efektivitāte un ir iespējams paredzēt dzīvildzi, kā arī to, vai Medikaments nav jaunas zāles un tiek plaši pielietotas mieloleikozes ārstēšanā pacientiem, kam ir izveidojusies rezistence pret iepriekšējo terapiju, tiesa secināja turpmāk minēto.

Sprycel (Dasatinib) 2005.gada 23.decembrī tika apstiprinātas kā zāles reto slimību ārstēšanai (sk. Eiropas publiskā novērtējuma ziņojumu EMEA/H/C/709, pieejams http://www.emea.europa.eu). Tādējādi secināms, ka tās ir salīdzinoši jaunas zāles.

Saskaņā ar *Sprycel* zāļu aprakstu, kas publicēts Eiropas medicīnas aģentūras (European Medicines Agency) interneta mājas lapā (*http://www.emea.europa.eu/humandocs/PDFs/EPAR/sprycel/H-709-PI-lv.pdf*), katrā *Sprycel* 20 mg apvalkotā tabletē ir 20 mg aktīvās ķīmiskās vielas (ATC) dasatiniba (dasatinib) (monohidrāta veidā). Zāļu aprakstā norādīts, ka *Sprycel* lieto pieaugušajiem hroniskas mieloleikozes (HML) ārstēšanai, hroniskā, akcelerācijas vai blastu stadijās ar iepriekšējas terapijas, tostarp imatiniba mesilāta rezistenci vai nepanesamību, gadījumos. Ieteicamā zāļu *Sprycel* sākumdeva hroniskas mieloleikozes hroniskā stadijā ir 100 mg dasatiniba vienu reizi dienā, lietojot iekšķīgi konsekventi vai nu no rīta, vai vakarā.

Tiesa konstatēja, ka pieteicēja Medikamentu lieto jau no 2008.gada februāra un ir gūti pozitīvi rezultāti. Jau 2008.gada 10.jūlija SIA "Rīgas Austrumu klīniskā universitātes slimnīca" klīnikas "Linezers" hematologu konsīlijs ir secinājis, ka *Sprycel* ir vienīgais specifiskais medikaments, kas lietojams, lai saglabātu pilnu citoģenētisko remisiju, pieteicējai bez minētā medikamenta nav iespējams uzturēt dzīvības funkcijas.

SIA „Rīgas hematoloģijas centrs" hematologu konsīlija Slēdzienā norādīts, ka saņemot Medikamentu, BCR-ABL gēna koncentrācija kopš 2008.gada 20.maija ir samazinājusies līdz 0,08%, kā arī tika veikta citoģenētikas analīze, kur analizētajās 20 plātnītēs tikai vienā tika atrasta 8.hromosomas trisomija, pārējās plātnītēs konstatēja sievietes kariopu bez pataloģiskām izmaiņām, kas liecina par pilnu citoģenētisku remisiju un labu terapijas efektivitāti. Šādā situācijā ir medicīniskas indikācijas turpināt terapiju ar Medikamentu. Arī 2010.gada 3.marta SIA "Rīgas Austrumu klīniskā universitātes slimnīca" hematologu konsīlija slēdzienā ir norādīts, ka lietojot Medikamentu, ir panākta slimības remisija.

Tā kā pieteicēja lūdz izdot labvēlīgāku administratīvo aktu, tiesa vērtēja arī hematologu konsīliju 2009.gada un 2010.gada slēdzienus, proti, arī faktiskos apstākļus, kādi pastāv lietas izskatīšanas laikā, nevis tikai Lēmuma pieņemšanas brīdī.

Ievērojot iepriekš minēto tiesa konstatēja, ka ir pierādīta un zināma Medikamenta terapeitiskā efektivitāte attiecībā uz pieteicēju un, lietojot zāles, ir iespējams paredzēt dzīvildzi. Tāpat tiesa konstatēja, ka Medikaments nav jaunas zāles un tiek plaši pielietotas mieloleikozes ārstēšanā pacientiem, kam ir izveidojusies rezistence pret iepriekšējo terapiju.

[5.9] Pieteicēja no 2004.gada jūlija slimo ar hronisku mieloleikozi, Filadelfijas hromosoma pozitīva. Valsts Hematoloģijas Centrā slimniece saņēmusi poliķīmijterapijas kursus ar *Hydrea*, *Agapurīnu*, *Glivec*. Šajā laikā Viļņas Santariskiu Universitātes klīnikā uzsākta alogēna donora meklēšana, lai veiktu alogēnu asins cilmes šūnu transplantāciju. Līdz šim piemērots donors nav atrasts, jo sameklētā potenciālā donore, kas pēc HLA saderības ir 8/10, ņemot vērā, ka donore ir sieviete un saderība nav 10/10, pacientei ir ļoti augsts risks komplikācijām un transplantāts pret saimnieku slimības attīstībai, tādēļ piemērotāka donora meklēšana norit joprojām ik pa 3 mēnešiem.

2006.gada 24.novembrī BCR-ABL gēna koncentrācija bija 6,64 – 01 = 46,7%, bet BCR - ABL gēna koncentrācija 2007.gada 14.augustā pieauga līdz 1,15 + 00 = 81%, kas liecināja par *Imatinib (Glivec)* rezistenci.

Sprycel ir pretvēža zāles. Tās lieto pieaugušu leikēmijas (balto asinsķermenīšu vēža) pacientu ārstēšanai un akūtas limfoblastiskās leikēmijas (ALL) gadījumā, kad limfocīti (cits balto asinsķermenīšu veids) vairojas pārāk ātri, vai arī HML blastu fāzē, kad pacientiem ir pozitīvs Filadelfijas hromosomas tests (Ph+). Tas nozīmē, ka daļa pacienta gēnu ir pārkārtojusies un izveidojusi īpašu hromosomas veidu, ko sauc par Filadelfijas hromosomu. Šī hromosoma ražo fermentu, kas izraisa leikēmiju. *Sprycel* lieto pacienti ar nepanesamību vai gadījumos, kad slimība nepakļaujas ārstēšanai ar citām zālēm.

Pacientiem Sprycel sākumdeva ir 70 mg divreiz dienā, ieņemot vienu tableti no rīta un vienu vakarā (sk. Eiropas publiskā novērtējuma ziņojumu EMEA/H/C/709, pieejams http://www.emea.europa.eu).

Tādejādi tiesa secināja, ka Medikaments pieteicējai tiek ordinēts un lietots atbilstoši noteiktās diagnozes ārstēšanas shēmām un vadlīnijām. Tāpat tiesa secināja, ka pieteicējai diagnosticētā slimība tiek uzskatīta par retu *(sk. Eiropas publiskā novērtējuma ziņojumu EMEA/H/C/709, pieejams http://www.emea.europa.eu).*

[5.10] Valsts var plānot līdzekļus medikamentu kompensāciju izmaksām, ja attiecīgās zāles ir iekļautas kompensējamo medikamentu sarakstā un ir zināms to pacientu skaits, kam būs nepieciešams kompensēt attiecīgās zāles.

2008.gada 15.janvārī Zāļu cenu valsts aģentūrā, atbilstoši Noteikumu Nr.899 noteiktajai kārtībai, SIA „PharmaSwiss Latvia" iesniedza iesniegumu, ar kuru lūdza iekļaut *Sprycel (Dasatinib)* apvalkotas tabletes 20mg un 50mg kompensējamo zaļu sarakstā. Zāļu cenu valsts aģentūra veica šo zāļu ārstniecisko ekspertīzi iesniegumā minētajām diagnozēm – C92.1 Hroniska mieloleikoze – pacientiem, kuriem ir attīstījusies rezistence vai tie netolerē iepriekšējo terapiju, tai skaitā terapiju ar Imatinib un C91.0 Akūta limfoleikoze ar pozitīvu Filadelfijas hromosomu (PH+) – pacientiem, kuriem ir attīstījusies rezistence vai tie netolerē iepriekšējo terapiju.

Zāļu cenu valsts aģentūra ir izvērtējusi iesniegumus un sākotnēji atteica iekļaut zāles kompensējamo medikamentu sarakstā. Tomēr, kā tiesas sēdē norādīja atbildētājas pārstāves, 2010.gada 19.oktobra oficiālajā laikrakstā „Latvijas Vēstnesis" ir publicēts Valsts ekonomikas centra 2010.gada 22.septembra lēmums Nr.417, ar kuru Medikaments 50mg Nr.60 tiek iekļauts kompensējamo zāļu C sarakstā. Līdz ar to secināms, ka valsts ir apņēmusies apmaksāt arī Medikamenta izdevumus, secinot, ka tā ārstnieciskā efektivitāte ir pierādīta un arī ekonomiski tas ir izvērtēts.

Līdz ar to, tiesas ieskatā, nav pamata uzskatīt, ka pieteicējas gadījumā būtu piemērojams individuālais kompensāciju mehānisms, kas ietverts Noteikumos Nr.899 XII.nodaļā „Zāļu un medicīnisko ierīču kompensācija individuālām personām".

[5.11] Ņemot vērā iepriekš minēto, tiesa secināja, ka pieteicējas gadījums atšķiras no tipiskā ar to, ka Medikamenta efektivitāte ir pierādīta. It īpaši nav

šaubu par Medikamenta terapeitisko efektivitāti tieši pieteicējai. Pie tam pieteicēja Medikamentu lieto atbilstoši noteiktās diagnozes ārstēšanas shēmām un vadlīnijām. Turklāt ārstu konsīlija slēdzienā, kā arī pētījumos ir norādīts, ka nepastāv cita alternatīva terapija pacientiem, kam ir attīstījusies rezistence pret iepriekšējo terapiju.

Lai gan tiesa ir konstatējusi, ka pieteicējas slimība ir reta un Medikaments ir jaunas zāles, tomēr uzskatāms, ka šie apstākļi nav tik būtiski, lai izdarītu secinājumu, ka pieteicējas gadījums ir tipisks un pilnībā iekļaujas Noteikumu Nr.899 normas, kas paredz ierobežojumus individuālām personām, noteiktajā tiesiskajā sastāvā. Šajā situācijā noteicošais ir tieši pieteicējai pielietotās terapijas efektivitāte, ārstu viedoklis par tās turpināšanu un tās pielietošana atbilstoši zāļu lietošanas vadlīnijām attiecīgajai diagnozei.

[5.12] Izlemjot jautājumu par pieteicējai labvēlīgāka administratīvā akta izdošanu, ir ņemams vērā, ka faktiskie apstākļi, kādos atrodas pieteicēja ir netipiski un pilnībā neiekļaujas piemērojamās tiesību normas sastāvā, kā arī Vācijas konstitucionālās tiesas 1997.gada 16.septembra spriedumā lietā Nr.1BvR 347/98 paustā atziņa, ka ir apmaksājama tādas dzīvību apdraudošas vai nāvīgas slimības ārstēšana atbilstoši ārsta izvēlētajām ārstniecības metodēm, ja izredzes uz izārstēšanos vai ievērojamu pozitīvu ietekmi uz slimības norisi ir pārliecinoši augstas *(http://www.bverfg.de/en/decisions/rs20051206_1bvr034798.html)*. Līdz ar to tiesa uzskatīja, ka nav samērīgi pieteicējai atteikt segt Medikamenta iegādes izdevumus 100% apmērā, jo attiecībā pret pieteicēju nebūtu taisnīgi pieļaut šādu ierobežojumu, kas liedz viņai iespēju turpināt ārstēšanos, kas pieteicējai ir efektīva, kā arī atteikums segt zāļu izdevumus var novest pie pieteicējas nāves.

[5.13] Izvērtējot Satversmes tiesa 2006.gada 11.decembra sprieduma lietā Nr. 2006-10-03 22.punktā, Senāta 2004.gada 20.aprīļa sprieduma lietā Nr.SKA-33 11.punktā izklāstītās atziņas, tiesa secināja, ka lietā ir pieļaujama atkāpe no Noteikumos Nr.899 noteiktā zāļu kompensācijas apmēra ierobežojuma, jo ierobežojums attiecībā pret pieteicēju nav samērīgs un taisnīgs. Tādejādi tiesa var lemt par pienākuma uzlikšanu atbildētājam segt pieteicējai Medikamenta iegādes izdevumus 100% apmērā.

[5.14] Ministrijas arguments, ka Noteikumi Nr.899 neparedz Aģentūrai rīcības brīvību, pieņemot lēmumu par individuālu zāļu izdevumu kompensāciju, nevar būt par pamatu, lai atteiktu pieteicējai kompensēt viņai nepieciešamo zāļu iegādi. Proti, pieteicējas gadījums ir īpašs, jo pieteicējai ir rezistence pret zālēm *Glivec*, kas ir iekļauts kompensējamo zāļu sarakstā. Tādu personu, kam ir rezistence pret zālēm *Glivec* ir salīdzinoši maz, tādējādi, tas uzskatāms par vērā ņemamu apstākli, kas var būt par pamatu, lai lemtu par Medikamenta izdevumu kompensāciju 100% apmērā.

Ministru kabinets nav vērtējis visus apstākļus, kā arī individuālus gadījumus, kad ar Ls 10 000 kompensāciju varētu būt par maz, īpaši gadījumos, kad tiek skartas Satversmes 93.pantā nostiprinātas personas tiesības uz dzīvību. Saskaņā ar Satversmes 91.pantu visi cilvēki Latvijā ir vienlīdzīgi likuma un tiesas priekšā. Cilvēka tiesības tiek īstenotas bez jebkādas diskriminācijas.

Savukārt Satversmes 93.pants noteic, ka ikviena tiesības uz dzīvību aizsargā likums. Tiesas vērtējumā gadījumos, kad tiek skartas personas tiesības uz dzīvību un pastāv tik būtisks apstāklis kā rezistence pret zālēm, kas ir iekļautas kompensējamo zāļu sarakstā, saskaņā ar vienlīdzības principu līdzīgas zāles, kas ir piemērotas personai, ir kompensējamas pilnā apmērā.

[5.15] No Farmācijas likuma un Noteikumos Nr.899 ietvertajām tiesību normām un pamatprincipiem secināms, ka Latvijas valsts, realizējot Satversmes 1.pantā noteikto, ka Latvija ir neatkarīga demokrātiska republika, kā arī 111.pantā noteikto, ka valsts aizsargā cilvēku veselību un garantē ikvienam medicīniskās palīdzības minimumu, ir apņēmusies daļēji vai pat pilnā apmērā kompensēt cilvēka dzīvības nodrošināšanai nepieciešamās zāles, pirmām kārtām vadoties no tā, kāda slimība ir piemeklējusi attiecīgo cilvēku. Tādējādi palīdzības pamatā ir slimības bīstamība un prognozējamās negatīvās sekas *(sk. Noteikumu Nr.899 4.1. punktu)*. Tā kā valsts ekonomiskās iespējas konkrētajā attīstības stadijā nav neierobežotas, valsts nespēj sniegt palīdzību visiem, kam tā iespējams būtu nepieciešama, vai arī nespēj palīdzēt pilnā apmērā, šī iemesla dēļ likumdevējs ir izvēlējies ieviest ierobežojumus kā, piemēram, individuālu metodi zāļu kompensācijai. Tomēr, tiesas ieskatā, likumdevējs šādā gadījumā nav vēlējies ierobežot slimo personu tiesības, bet gan nodrošināties pret to, lai valsts (visas sabiedrības) naudas līdzekļi netiktu tērēti nelietderīgi, kompensējot medikamentus, kuru efektivitāte un pielietojuma rezultāts nav pārbaudīts. Personai negatīvu lēmumu pamatojot tikai ar šo izņēmumu no vispārējās kompensācija kārtības, kuras pamatā ir attiecīgā diagnoze, var tikt pārkāpts arī visu personu vienlīdzības princips, kas ir Satversmes 1.panta pamatā.

Tiesa atzina, ka runāt par vienlīdzības principa ievērošanu var tikai tad, ja pastāv vienādi salīdzināmi faktiskie apstākļi. Lai gan izskatāmajā gadījumā faktiskie apstākļi it kā nav pilnīgi vienādi, jo pie vienas un tās pašas slimības pieteicējai ir izveidojusies rezistence pret kompensējamo zāļu sarakstā iekļauto medikamentu *Glivec*, un viņai ir jālieto citas zāles, tomēr ir izvērtējams, vai šādā gadījumā ir ievērota vienlīdzība ar personām, kuras lieto medikamentu *Glivec*. Pie apstākļiem, ka Medikaments ir pazīstams un atzīts citās valstīs, un tā terapeitiskā efektivitāte attiecībā uz pieteicēju ir pierādīta, šāda vienlīdzība netiek nodrošināta, it īpaši tādā gadījumā, ja medikamenta *Sprycel* izmaksas būtiski nepārsniedz medikamenta *Glivec* izmaksas.

[5.16] Konkrētajā gadījumā nevar konstatēt nozīmīgus zaudējumus sabiedrībai, jo gadījumā, ja pieteicējai nebūtu rezistence pret zālēm *Glivec*, kas ir iekļautas kompensējamo zāļu sarakstā, tad pieteicējai zāles tiktu kompensētas pilnā apmērā. Turklāt konkrētajā gadījumā Ministrijas apgalvojums, ka attiecīgas zāļu izmaksas ir nesamērīgas ar to ārstniecības efektivitāti, ir nepamatots, jo ir ārstu konsīlija atzinums, no kura izriet, ka konsīlijs ir konstatējis šo zāļu efektivitāti pieteicējai. Pieteicēja arī ir iesniegusi aprēķinus, ka šīs zāles faktiski nav pārmērīgi dārgas, salīdzinot ar sarakstā iekļautajām *Glivec*. Ministrija nav sniegusi citādus aprēķinus, no kuriem izrietētu izmaksu nesamērība. Līdz ar to tiesa nesaskatīja minētajā apstāklī sabiedrības labumu, ko sabiedrība iegūst ar ierobežojumiem, kas uzlikti adresātam.

[5.17] Izskatāmajā gadījumā ir izvērtējams, vai kompensējot pieteicējai Medikamentu, valstij netiek uzliktas pārlieku lielas finansiālas saistības, kas varētu būt pamats uzskatīt, ka pieteicējai tiktu piešķirts papildus labums, kas, pirmkārt, nostādītu pieteicēju privileģētākā stāvoklī, kā citus hroniskas mieleikozes slimniekus, kā arī atņemtu līdzekļus citiem slimniekiem, kuriem nepieciešams kompensēt zāles.

Pieteicēja norāda, ka salīdzinot medikamenta *Glivec* un *Sprycel* izmaksas (salīdzinājums dots cenās, kas bija pieteikuma iesniegšanas dienā), redzams, ka Medikamenta 100 mg, kura iepakojumā ir 120 cietās kapsulas, kompensācijas bāzes cena ir Ls 1600, bet aptiekas cena ar 10% PVN ir Ls 1764,68. Pieteicēja paskaidroja, ka viņai situācijā, kad nebūtu izstrādājusies rezistence pret *Glivec*, ārstēšanai ar *Glivec* saskaņā ar hematologu konsīlija 2007.gada 13.novembra slēdzienā norādīto, būtu nepieciešami vismaz 800 mg dienā, kuru iegādes izdevumus valsts kompensētu pilnībā. Šādā situācijā viņai mēnesim būtu nepieciešami vismaz divi iepakojumi *Glivec*, kuru aptiekas izmaksas kopā sastādītu Ls 3529,36, savukārt zāļu *Sprycel* viena iepakojuma aptiekas cena ir Ls 3862,20. Atbilstoši hematologu konsīlija 2008.gada 10.jūlija slēdzienā norādītajam, pieteicējai nepieciešamā Medikamenta dienas deva ir 140 mg. Kopējā 12 mēnešiem paredzētā Medikamenta 70mg izmaksu summa ir Ls 50 208,60 (summa aprēķināta, viena iepakojuma aptiekas cenu Ls 3862,20 reizinot ar 13 – nepieciešamo iepakojumu skaitu 12 mēnešu periodam). Attiecīgi vienam mēnesim Medikamenta iegādei nepieciešamā summa ir Ls 4184,05, kas ir tikai par 654,69 latiem, jeb par 7,7% lielāka nekā vienam mēnesim *Glivec* iegādei nepieciešamās izmaksas.

Izvērtējot iepriekš minēto un pieteicējas pārstāves norādīto tiesas sēdē, ka Medikamenta cena pašlaik aptiekās ir pat par 10-15% zemāka, tiesa nesaskatīja ne vienlīdzības principa pārkāpumu, ne arī ievērojamu ekonomisku apgrūtinājumu valstij, kas ir pieņēmusi politisku lēmumu kompensēt zāles hroniskas mieleikozes slimības gadījumā.

[5.18] Ievērojot APL 6.pantā minēto, tiesa uzskatīja, ka ir jāievēro vienlīdzības princips starp personām, kuras var lietot 100% kompensējamās zāles *Glivec* un tām personām, kurām ir rezistence pret minētajām zālēm. Tiesiskā valstī nedrīkst pastāvēt tāda situācija, ka vienas personas ar tādu pašu diagnozi kā pieteicēja var saņemt zāļu kompensāciju 100% apmērā, bet pieteicēja īpašo apstākļu (rezistences pret kompensējamām zālēm) dēļ to nevar, it īpaši tādā gadījumā, ja kompensējamās zālēs *Glivec* un pieteicējai nepieciešamās zāles *Sprycel* cenas ziņā ir līdzīgas, un ja ārstu konsīlijs ir atzinis zāļu *Sprycel* piemērotību un terapeitisko efektivitāti attiecīgai personai (pieteicējai). Tāpat ir ņemams vērā apstāklis, ka gadījumā, ja pieteicējai nebūtu izveidojusies rezistence pret preparātu *Glivec*, valsts jebkurā gadījumā būtu spiesta segt izdevumus par zālēm 100% apmērā, proti, ne valsts, ne sabiedrība neiegūtu konkrētu labumu. Nav šaubu, ka pieteicēja par to, ka viņai ir izveidojusies rezistence pret konkrētām kompensējamo zāļu reģistrā ietvertajām zālēm, nekādā ziņā nav vainojama. Arī Ministru kabineta mērķis, Noteikumos Nr.899 ietverot kompensācijas robežas individuālajos gadījumos, sedzot zāļu

izmaksas līdz Ls 10 000 apmērā, nav bijis liegt saņemt kompensējamās zāles personām ar konkrētu diagnozi, bet ir noteikusi ierobežojumus īpašos retu slimību gadījumos, ja ir nepieciešamas dārgas un faktiski nepārbaudītas zāles, proti, tādas, kuru efektivitāte būtu apšaubāma. Tādējādi uzskatāms, ka nekompensējot pieteicējai Medikamentu 100% apmērā, attiecībā uz pieteicēju netiktu ievērots vienlīdzības princips, kas ir nostiprināts gan APL 6.pantā, gan Satversmes 91.pantā.

[5.19] Pamatojoties uz iepriekš minēto, tiesa atzina, ka ir pamats uzlikt pienākumu atbildētājam kompensēt pieteicējai Medikamenta 70 mg 13 iepakojumu (iepakojumā 56 tabletes) iegādes izdevumus 100 % apmērā.

[6] Par Administratīvās rajona tiesas 2010.gada 29.novembra spriedumu Ministrija iesniedza apelācijas sūdzību, kas pamatota ar turpmāk minētajiem argumentiem.

[6.1] Ministrija apelācijas sūdzībā atsaucas uz Satversmes tiesas 2008.gada 29.decembra spriedumu lietā Nr.2008-37-03 un 2009.gada 7.janvāra spriedumu lietā Nr.2009-12-03, papildus norādot, ka pieteicējas prasība lietā pēc būtības neatšķiras no Satversmes tiesas izvērtētajām situācijām, jo Satversmes tiesa ir sniegusi vērtējumu attiecībā uz citas personas tiesībām saņemt zāļu iegādes izdevumus pilnā apmērā un ir atzinusi to, ka Noteikumos Nr.899 ietvertais individuālais zāļu kompensācijas mehānisms (tajā skaitā noteiktos kompensācijas apmēra ierobežojums Ls 10 000 apmērā 12 mēnešu ārstēšanās kursam) jau paredz kompensējamo zāļu sarakstā neiekļauto zāļu iegādes izdevumu kompensāciju individuālām (arī netipiskos apstākļos esošām) personām. Saskaņā ar APL 17.panta piekto daļu, ja Satversmes tiesa attiecīgo tiesību normu ir interpretējusi spriedumā, iestāde un tiesa piemēro šo interpretāciju.

[6.2] Ministrija atsaucas uz Administratīvās apgabaltiesas 2009.gada 29.janvāra spriedumu lietā Nr.A42561808, kurā, lemjot par zāļu iegādes izdevumu kompensāciju pieteicējam kā individuālam pacientam, tika apstrīdēts zāļu iegādes kompensācijas apmērs – ne vairāk kā Ls 10 000 vienam pacientam 12 mēnešu periodā. Administratīvā apgabaltiesa noraidīja pieteicēja pieteikumu par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, ar kuru pieteicējam tiktu kompensēti zāļu iegādes izdevumi 100% apmērā. Savukārt 2009.gada 26.janvāra spriedumā lietā Nr.A42666508, kurā, lemjot par zāļu iegādes izdevumu kompensāciju pieteicējai kā individuālam pacientam, tika apstrīdēts zāļu iegādes kompensācijas apmērs – ne vairāk kā Ls 10 000 vienam pacientam 12 mēnešu periodā, apgabaltiesa noraidīja pieteicējas pieteikumu par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, ar kuru pieteicējai tiktu kompensēti zāļu iegādes izdevumi 100% apmērā. Spriedums 2009.gada 26.februārī stājies likumīgā spēkā.

[6.3] Pirmās instances tiesa nav pienācīgi izvērtējusi Noteikumos Nr.899 iekļauto tiesību normu jēgu un mērķi, kā arī to saistību ar citām tiesību normām, jo Noteikumu Nr.899 3. un 4.punkts nosaka kompensācijas principus kompensējamo zāļu sarakstā iekļautajām zālēm, bet Noteikumu Nr.899 XII.nodaļā „Zāļu un medicīnisko ierīču kompensāciju individuālām personām" ir noteikta kompensācijas kārtība individuālām personām. Līdz ar to tiesa nepareizi

interpretējusi tiesību normas, uzliekot par pienākumu VNC veikt Noteikumos Nr.899 neparedzētu darbību.

[6.4] Nepamatots ir tiesas secinājums, ka pieteicējas gadījums uzskatāms par netipisku, pamatojoties uz apstākli, ka Medikamenta efektivitāte ir pierādīta.

Netipisks gadījums ir jāpamato ar īpašiem, uzrādāmiem un pārliecinošiem argumentiem. Zāļu efektivitāte, Ministrijas ieskatā, nav šāds arguments, jo, pirmkārt, zāles pēc savas jēgas efektīvs līdzeklis slimības ārstēšanai, otrkārt, zāļu efektivitāte ir irrelevanta, izskatot jautājumu par netipisku zāļu iegādes izdevumu kompensāciju individuālām personām. Ar tiesas definētām netipiskā gadījuma pazīmēm var apzīmēt lielāko vairumu zāļu kompensācijas gadījumu.

[6.5] Attiecībā uz tiesas norādīto, ka Medikaments ir tikai par 7% dārgāks, nekā zāles *Glivec*, pret kurām pieteicējai ir izveidojusies rezistence, Ministrija minētajā apstāklī nesaskata sabiedrības labumu, ko tā iegūtu ar ierobežojumiem, kas uzlikti adresātam. Līdzekļi par pieteicējai neizmantotajām zālēm *Glivec* nepaliek neizmantoti un tos nevar, pieliekot 7 %, „pārcelt" uz Medikamenta apmaksu, jo pieteicējas vietā zāles *Glivec* sāk saņemt cita persona, kas ierobežotā finansējuma dēļ ir gaidījusi šīs zāles rindā.

[6.6] Pirmās instances tiesas spriedums pēc savas būtības nav izpildāms, jo zāles tiek kompensētas uz ierobežotu periodu, kurš izriet no ārstu konsilija slēdzienā noteiktā. Izskatāmajā gadījumā ārstu konsilija lēmums tika pieņemts 2008.gada 10.jūlijā un noteica terapiju ar Medikamentu. Plānotais terapijas ilgums – 12 mēneši. Šis periods beidzās 2009.gada 9.jūlijā. 2009.gada 9.aprīlī Aģentūra pieņēma lēmumu Nr.4/1.1-10/233 (pagaidu noregulējuma izpilde), ar kuru nolemts kompensēt pieteicējai Medikamenta iegādes izdevumus 100% apmērā ārstēšanās kursam no 2009.gada 4.aprīļa līdz 2009.gada 9.jūlijam, nosakot, ka apmaksu par zālēm aptiekai Aģentūra veiks reizi mēnesī par zāļu iegādi viena mēneša ārstēšanās kursam. Tādējādi par šo periodu pieteicēja jau ir saņēmusi zāļu iegādes izdevumu kompensāciju pilnā apmērā un arī šobrīd tās saņem, bet uz cita tiesiskā pamata.

[7] Rakstveida paskaidrojumā apelācijas instances tiesai pieteicēja norādīja, ka Ministrijas apelācijas sūdzību neatzīst, papildus norādot turpmāk minēto.

[7.1] Ministrijas apelācijas sūdzība nesatur tādus argumentus, kas dotu pamatu secinājumam, ka pirmās instances tiesa, taisot spriedumu, būtu pieļāvusi tiesību normu pārkāpumus vai arī nepareizi būtu izvērtējusi lietas faktiskos apstākļus. Tiesa, izskatot pieteicējas pieteikumu, ir pilnīgi un objektīvi izvērtējusi lietas apstākļus un izspriedusi lietu pareizi, taisnīgi un atbilstoši likuma normām.

[7.2] Attiecībā par Ministrijas atsaukšanos uz Administratīvās apgabaltiesas spriedumiem lietās Nr.A42561808 un Nr.A42666508 norādāms, ka minētajās lietā pieteicēji bija snieguši pieteikumus saistībā ar citu zāļu iegādes izdevumu kompensēšanu. Vienā gadījumā lūgts kompensēt zāļu *Imiglucerase*, otrā gadījumā – zāļu *Elaprase* iegādes izdevumus. Līdz ar to nav šaubu, ka faktiskie apstākļi minētajās lietās atšķiras no faktiskajiem apstākļiem lietā, kas ierosināta pēc pieteicējas pieteikumu un tādēļ nav pamata atsaukties uz šiem spriedumiem.

[7.3] Pretēji Ministrijas apelācijas sūdzībā norādītajam, tiesas spriedums neuzliekt VNC pienākumu veikt tādas darbības, kas izietu ārpus VNC kompetences robežām. Tiesas veiktā tiesību normu interpretācija ir pareiza.

[7.4] Kā tas norādīts Ministrijas apelācijas sūdzībā, kopš 2010.gada 22.septembra Medikaments ir iekļauts kompensējamo zāļu C sarakstā. Attiecīgi, Medikamenta terapeitiskā un izmaksu efektivitāte ir atzīta par pierādītu.

[8] Tiesas sēdē Ministrijas pārstāvis norādīja, ka Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departaments (turpmāk – Senāts) 2011.gada 14.oktobra spriedumā identiskā lietā Nr.SKA-394/2011 ir devis skaidrojumu par Medikamenta iegādes izdevumu kompensāciju. Ministrijas pārstāvis apelācijas sūdzību uzturēja, pamatojoties uz Senāta juridisko skaidrojumu minētajā lietā. Nacionālā veselības dienesta pārstāvis pauda viedokli, ka apelācijas sūdzība ir pamatota. Savukārt pieteicējas pārstāvis tiesa sēdē apelācijas sūdzību neatzina.

Motīvu daļa

[9] Tā kā lietā piemērotā pagaidu noregulējuma kārtībā pieteicējas prasītais administratīvais akts ir izdots, tiesa var vērtēt tikai Lēmuma tiesiskumu.

Šādu prasījumu pieteicējas pārstāvis arī uzturēja, norādot, ka Lēmuma tiesiskuma izvērtēšana nepieciešama, lai novērstu līdzīgu gadījumu atkārtošanos.

[10] Uzklausījusi administratīvā procesa dalībnieku paskaidrojumus, pārbaudījusi lietas materiālus un novērtējusi lietā esošos pierādījumus, Administratīvā apgabaltiesa atzīst, ka Ministrijas apelācijas sūdzība ir daļēji pamatota un pieteicējas prasījums par Lēmuma atzīšanu par prettiesisku ir apmierināms.

[11] Ar Lēmumu, pamatojoties uz Noteikumu Nr.899 92.2.apakšpunktu, 100. un 100.[1]punktu, pieteicējai atteikts kompensēt Medikamenta iegādes izdevumus 12 mēnešu ārstēšanas kursam 100% apmērā.

Lietā nav strīda par to, ka atbilstoši Noteikumu Nr.899 92.2.apakšpunktam pieteicējas diagnoze ir iekļauta šo noteikumu 1.pielikumā, un dzīvības funkciju uzturēšanai nav piemērotas nevienas no kompensējamām zālēm. Šādos gadījumos, kā to noteic Noteikumu 100.punkts, zāles vienam pacientam tiek kompensētas ne vairāk kā Ls 10 000 apmērā 12 mēnešu periodā. Atbilstoši noteikumu 100.[1]punktam, ja paredzamie izdevumi pārsniedz šo noteikumu 100.punktā minētos izdevumus, VNC lēmumā par zāļu kompensāciju norāda kompensācijas izdevumus par vienu zāļu iepakojumu. Starpību starp viena zāļu iepakojuma cenu un Aģentūras lēmumā norādīto kompensācijas apmēru sedz pacients, saņemot zāles aptiekā.

[12] Senāts, izskatot ar šo lietu identisku lietu par Medikamenta iegādes izdevumu kompensēšanu pieteicējai 100% apmērā laikā no 2008.gada

30.janvāra līdz 2009.gada 29.janvārim, 2011.gada 14.oktobra spriedumā (lieta Nr.SKA- 394/2011) ir devis vērtējumu attiecīgo tiesību normu piemērošanai pie tāda paša faktisko apstākļu kopuma. Ievērojot minēto, apgabaltiesa uzskata par iespējamu atsaukties uz Senāta secinājumiem šajā lietā.

[12.1] Satversmes tiesa ar 2008.gada 29.decembra spriedumu lietā Nr.2008-37-03 ir atzinusi, ka Noteikumu Nr.899 100. un 100.[1]punkts atbilst Satversmes 91.pantam.

Satversmes tiesa minētajā spriedumā, atsaucoties arī uz starptautisko cilvēktiesību normu piemērošanas praksi, ir norādījusi uz to, ka no personas tiesībām uz veselību, kā arī no tiesībām uz dzīvību un tiesībām uz privāto dzīvi valstij neizriet pienākums nodrošināt ikvienam nepieciešamās zāles bez maksas. Turklāt valsts finanšu resursi ir ierobežoti un valsts nevar apmaksāt ikvienam visas nepieciešamās zāles. Tāpēc valstij ir pienākums nodrošināt efektīvu resursu izmantošanu un panākt taisnīgu līdzsvaru veselības aprūpei atvēlēto finanšu resursu sadalē, ievērojot atsevišķu pacientu nepieciešamību saņemt dārgus veselības aprūpes pakalpojumus un vispārējo nepieciešamību nodrošināt veselības aprūpes pieejamību pēc iespējas lielākai sabiedrības daļai (*sk. minētā sprieduma 12.1.punktu, kā arī Satversmes tiesas 2010.gada 7.janvāra sprieduma lietā Nr.2009-12-03 15. un 17.punktu*).

No šāda aspekta zāļu izdevumu kompensācijas ierobežojums individuālajos gadījumos, Senāta ieskatā, ir saprotams un pamatots, turklāt ņemot vērā individuālā kompensācijas mehānisma izveidošanas mērķi. Proti, kā iepriekš minētajā spriedumā secinājusi Satversmes tiesa, ņemot vērā Ministru kabineta paskaidrojumā norādīto, individuālām personām paredzētās zāļu iegādes izdevumu kompensācijas gadījumā nav pierādīta attiecīgā medikamenta terapeitiskā efektivitāte, atbilstība konkrētu slimību ārstēšanas shēmām un vadlīnijām, kā arī citiem nozīmīgiem faktoriem, turklāt nav attiecīgā medikamenta izmaksu pozitīva novērtējuma. Individuālais kompensācijas mehānisms noteikumos Nr.899 vērsts uz to, lai nodrošinātu neparedzētus gadījumus (retas diagnozes, jauni medikamenti), ja medikamenta terapeitiskā efektivitāte nav zināma un nav iespējams valsts budžetā paredzēt un plānot pacienta vajadzību apmierināšanai nepieciešamos līdzekļus (*sk. minētā sprieduma 3., 12.2. un 12.4.1.punktu*). Kā paredz Noteikumu Nr.899 92.punkts, izdevumus kompensācijām individuālām personām sedz zāļu iegādes kompensācijai piešķirto līdzekļu ietvaros.

Taču, lai arī minētās noteikumu normas Satversmes tiesā ir vērtētas pēc Administratīvās rajona tiesas pieteikuma, kas iesniegts, izskatot ar šo lietu identisku lietu par *Sprycel* izdevumu kompensāciju, Senāta ieskatā, Satversmes tiesa ir vērtējusi tikai to, vai Satversmes 91.pantam atbilst Noteikumos Nr.899 noteiktais kompensācijas ierobežojums individuālā zāļu kompensācijas mehānisma gadījumā. Satversmes tiesa nav vērtējusi konkrētās lietas apstākļus un nav pārbaudījusi, vai minētajā lietā nepastāv kādi šķēršļi, lai piemērotu attiecīgās tiesību normas.

2007.gada 28.februāra lēmumā lietā Nr.2006-41-01 Satversmes tiesa ir atzinusi, ka arī obligātā administratīvā akta izdošanas gadījumā iestādei un arī

tiesai, pārbaudot iestādes lēmumu, ir jāapsver tiesisko seku samērība un jānodrošina taisnīgums, nepieļaujot formālu tiesību normu piemērošanu, ignorējot faktiskos apstākļus, kas konkrētu gadījumu būtiski atšķir no citiem gadījumiem, kuros likumdevējs ir paredzējis noteiktu valsts varas izmantošanas veidu. Satversmes tiesa norādījusi, ka netipiskos gadījumos iestādei ir tiesības atkāpties no tiesisko seku īstenošanas. Tomēr šādai atkāpei ir jābūt pamatotai ar īpašiem, uzrādāmiem un pārliecinošiem argumentiem (*sk. minētā lēmuma 14. un 15.punktu*).

[12.2] Senāts atzina, ka pieteicējas situācija ir atzīstama par netipisku un pieteicējas gadījums neiekļaujas Noteikumu Nr.899 12.nodaļas regulējumā par individuālo kompensāciju mehānismu tvērumā. Senāts par nozīmīgu atzina apstākli, ka pieteicēja jau iepriekš saņēma kompensējamo zāļu sarakstā iekļauto zāļu *Glivec* kompensāciju 100% apmērā. Minētais liecina par to, ka izdevumi, lai segtu pieteicējai nepieciešamo zāļu – *Glivec* – iegādi, ir zināmi un jau paredzēti zāļu kompensācijai paredzētajos līdzekļos. Līdz ar to pieteicējas situācija nav pieskaitāma neplānotiem gadījumiem, kas palielina budžeta izmaksas. Ja pieteicējai nebūtu izveidojusies rezistence pret *Glivec*, viņa turpinātu šīs zāles lietot, saņemot izdevumu kompensāciju 100% apmērā, kas pēc lietā esošajiem aprēķiniem ievērojami pārsniedz Ls 10 000, un pieteicējai ieplānotie kompensācijas līdzekļi neatbrīvotos un tos nevarētu izmantot citas personas.

Noteikumu Nr.899 70.punkts paredz, *ja pacients pārtraucis attiecīgo zāļu lietošanu*, konkrētā ārstniecības iestāde par to informē Aģentūru, kas savukārt paziņo konkrētajai ārstniecības iestādei par iespējām uzsākt zāļu lietošanu nākamajam pacientam saskaņā ar reģistrēto konsīlija lēmumu. Senāta ieskatā, minētā tiesību norma ir jāinterpretē pēc tās jēgas, lai nonāktu pie taisnīga rezultāta, un tāpēc secināms, ka tā attiecas uz gadījumiem, kad zāļu lietošana pacientam vairs nav nepieciešama, piemēram, uzsāktais ārstēšanas kurss pabeigts, pacients izveseļojies vai, kā plānots pieteicējas gadījumā, veikta halogēnu asins cilmes šūnu tranplantācija. Pieteicējas gadījumā *Glivec* turpmāka lietošana nav iespējama izveidojušās rezistences dēļ, nevis tādēļ, ka zāļu lietošana viņai vispār vairs nav nepieciešama.

Šādos apstākļos, samazinot pieteicējai sākotnēji ieplānoto kompensācijas summu, kuru viņa arī saņēma līdz tam, tiktu pieļauts netaisnīgs rezultāts pret pieteicēju, jo ārstēšanas kursu pieteicēja nav pabeigusi, kā arī tas nebūtu samērīgs, jo, kā norādīts iepriekš, ja pieteicējai nebūtu izveidojusies rezistence un viņa turpinātu lietot *Glivec*, viņai ieplānotie līdzekļi minēto zāļu izdevumu segšanai 100% apmērā neatbrīvotos un citi pacienti uz to nevarētu pretendēt.

Normas izdevēja mērķis, nosakot individuālo zāļu kompensēšanas mehānismu un paredzot ierobežotu kompensācijas apmēru, nevarēja būt samazināt pacientam iepriekš kompensēto zāļu izdevumu apmēru, ja pret kompensējamo zāļu sarakstā iekļautajām zālēm pacientam izveidojusies rezistence, bet vienīgās alternatīvās zāles minētajā sarakstā nav iekļautas. Tas neatbilstu Noteikumu Nr.899 mērķim. Proti, minētie noteikumi nosaka zāļu kompensācijas kārtību, kas nodrošina pacientam iespēju iegādāties zāles par

kompensācijai piešķirtajiem līdzekļiem. Turklāt, kā norādījusi Satversmes tiesa, izpildot Farmācijas likuma 5.pantā noteikto deleģējumu, Ministru kabineta uzdevums [izdodot Noteikumus Nr.899] ir iespēju robežās izstrādāt tādu kārtību, kas, ievērojot Satversmē un likumos noteikto, paredzētu taisnīgi un saprātīgi sadalīt likumdevēja atvēlētos resursus (*sk. Satversmes tiesas 2010.gada 7.janvāra sprieduma lietā Nr.2009-12-03 20.1.*punktu).

[12.3] Senāts secināja, ka pieteicējas gadījums konkrētajos apstākļos ir atzīstams par netipisku un tam nav piemērojamas individuālā kompensācijas mehānisma tiesiskās sekas – zāļu iegādes izdevumu kompensācijas ierobežojums Ls 10 000 12 mēnešu periodā, bet *Sprycel* zāļu iegādes izdevumi laikā no 2008.gada 30.janvāra līdz 2009.gada 29.janvārim pieteicējai bija jākompensē tādā summā, kāda minētajā periodā viņai būtu kompensēta zāļu *Glivec* iegādei.

[12.4] Ievērojot iepriekš minētās Senāta atziņas un secinājumus 2011.gada 14.oktobra spriedumā lietā Nr.SKA-394/2011, apgabaltiesa uzskata, ka, ņemot vērā abu lietu faktisko apstākļu identiskumu, arī izskatāmajā lietā pieteicējas gadījums ir atzīstams par netipisku. Līdz ar to arī šajā gadījumā nebija piemērojams zāļu iegādes izdevumu kompensācijas ierobežojums Ls 10 000 12 mēnešu periodā, bet pieteicējai bija jākompensē Medikamenta iegādes izdevumi 12 mēnešu periodā tādā summā, kāda minētajā periodā viņai būtu kompensēta zāļu *Glivec* iegādei. Apgabaltiesa neuzskata par būtisku veikt precīzus aprēķinus, kādā summā pieteicējai būtu kompensējama Medikamenta iegāde, jo tam šajā gadījumā nav izšķiroša nozīme. Turklāt pieteicējai jau pagaidu noregulējuma kārtībā ir kompensēti Medikamenta iegādes izdevumi pilnā apmērā.

Ievērojot minēto, apgabaltiesa atzīst, ka Lēmums, ar kuru noteikta Medikamenta iegādes izdevumu maksimālā kompensācijas summa Ls 10 000 12 mēnešu ārstēšanās kursam, ir bijis prettiesisks.

[13] Saskaņā ar APL 126.panta pirmo daļu apgabaltiesa atzīst, ka atbildētājai, kas šajā lietā ir Latvijas Republika, uzliekams pienākums atlīdzināt pieteicējai viņas samaksāto valsts nodevu 20 latu apmērā.

[14] Pirmās instances tiesa pamatoti atzina, ka pieteicējas situācija konkrētajos apstākļos ir netipisks gadījums un tam nav piemērojamas individuālā kompensācijas mehānisma tiesiskās sekas – zāļu iegādes izdevumu kompensācijas ierobežojums Ls 10 000 apmērā 12 mēnešu periodā. Savukārt atzīstot, ka pieteicējai Medikamenta iegādes izdevumi kompensējami 100 % apmērā, pirmās instances tiesa nav ņēmusi vērā, ka kompensējamo zāļu sarakstā neiekļautu zāļu iegādes izdevumu kompensācijai līdzekļi tiek piešķirti no zāļu iegādes izdevumu kompensācijai piešķirtajiem līdzekļiem. Medikamenta iegādes izdevumu kompensēšana 100 % apmērā prasītu neplānotus papildu līdzekļus. Tas būtu pretrunā ar šā sprieduma 12.1.punktā norādīto par finanšu līdzekļu līdzsvarotu sadali zāļu iegādes izdevumu kompensēšanai, kas ir

likumdevēja kompetences jautājums, lemjot par valsts budžeta līdzekļiem (*sal. Senāta 2011.gada 14.oktobra sprieduma lietā Nr.SKA-394/2011 14.punkts*).

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 307. un 309.pantu, Administratīvā apgabaltiesa

nosprieda

Apmierināt *A.J.* pieteikumu konstatēt Veselības ministrijas 2009.gada 21.maija lēmuma Nr.V-01-20FĪZ.17/581 prettiesiskumu.

Atzīt par prettiesisku Veselības ministrijas 2009.gada 21.maija lēmumu Nr.V-01-20FĪZ.17/581.

Uzlikt pienākumu Latvijas Republikai atlīdzināt *A.J.* viņas samaksāto valsts nodevu Ls 20 (divdesmit) apmērā.

Spriedumu var pārsūdzēt Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamentā 30 dienu laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, iesniedzot kasācijas sūdzību Administratīvajā apgabaltiesā.

Tiesas sēdes priekšsēdētāja	*/paraksts/*	M.Osmane
Tiesneses	*/paraksts/*	S.Gintere
	/paraksts/	V.Zommere

NORAKSTS PAREIZS
Administratīvās apgabaltiesas tiesnese M.Osmane
Rīgā, 2012.gada 16.maijā